

DOI: <https://doi.org/10.32839/2304-5809/2020-10-86-36>

УДК 811.112

Олійник Л.В.

Національний технічний університет України
«Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського»

ФРАЗЕОЛОГІЗМИ НІМЕЦЬКОМОВНОГО МОЛОДІЖНОГО СЛЕНГУ: ЇХ МОРФОЛОГІЧНО-СТРУКТУРНА ТА ТЕМАТИЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА

Анотація. Дослідження присвячене актуальному питанню – вивченню морфологічно-структурної специфіки функціонування фразеологічних одиниць німецькомовного молодіжного сленгу. Актуальність теми дослідження зумовлена підвищеним інтересом української спільноти до соціально детермінованих типів мовлення, шляхів та способів збагачення їх лексичного складу. Завдання даної розвідки полягає у вивченні морфологічно-структурної характеристики фразеологічних одиниць німецькомовного молодіжного сленгу, їх тематичної спрямованості. В результаті проведеного дослідження з'ясовано, що найпоширенішою групою фразеологізмів за морфологічно-синтаксичною класифікацією є дієслівні фразеологізми, а також субстантивні фразеологічні одиниці, а тематично вживані молодими людьми фразеологічні одиниці спрямовані переважно на негативну характеристику членів молодіжної спільноти та їх дій, однак серед фразеологізмів можна виділити й такі, що не містять в своїй семантиці негативної оцінки.

Ключові слова: молодіжний сленг, фразеологізм, класифікація фразеологізмів, тематика фразеологічних одиниць, оцінка.

Oliijnyk Lidiia

National Technical University of Ukraine
"Igor Sikorsky Kyiv Polytechnic Institute"

PHRASEOLOGIES OF THE GERMAN YOUTH SLANG: THEIR MORPHOLOGICALLY STRUCTURAL AND THEMATIC CHARACTERISTICS

Summary. The study is devoted to a topical issue – the study of morphological and structural specifics of the functioning of phraseological units of German-language youth slang. The relevance of the research topic is due to the increased interest of the Ukrainian community in socially determined types of speech, ways and means of enriching their lexical composition. The study consisted of a continuous sample of five dictionaries of the youth language of Germany, Austria and Switzerland. The task of this investigation is to study the morphological and structural characteristics of phraseological units of German-language youth slang, their thematic orientation. Young people use phraseology to attract attention, be witty, give imagery to the image, expressiveness of language, express emotions, etc. It is known that according to the degree of idiomaticity in German linguistics there are idiomatic (idioms), partially idiomatic and non-idiomatic phraseology. However, there is no single, comprehensive classification of phraseology, and the problem of classification of phraseological units has always been and is in the center of attention of phraseologists. Linguistics uses various schemes of division of phraseological units, depending on which classification criteria underlie their classification: semantic, syntactic or pragmatic. The study found that the most common group of phraseology by morphological and syntactic classification are verb phraseology. Analysis of the factual material shows that the most numerous class of phraseological units were models with the structure of the phrase "noun + verb", as well as substantive phraseological units. Almost all the phraseological units that have been the subject of our scientific research consisted of only two components, which speaks of the language economy of young people. Thematically, the phraseological units used by young people are aimed mainly at the negative characteristics of members of the youth community and their actions, but among the phraseological units can be identified and those that do not contain a negative assessment in their semantics.

Keywords: youth slang, phraseology, classification of phraseology, subject of phraseological units, assessment.

Постановка проблеми. Загальновідомо, що антропоцентрична парадигма займає центральну позицію в лінгвістичних дослідженнях. Серед мовознавців можна спостерігати зростання наукового інтересу до вивчення соціально-детермінованих типів мовлення, тобто соціолектів. Особливу мовленнєву поведінку німецької молоді вивчали, в основному, зарубіжні лінгвісти: Тому фразеології молодіжного сленгу приділялося недостатньо уваги з боку вітчизняних науковців.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Окремий розділ свого фундаментального дослідження фразеології молодіжного сленгу присвятив Я. Андотзополос, також варто відзначити дисертаційні дослідження Семенової Н.В. та Копаєвої С.В.

Я. Андотзополос розподіляв фразеологізми молодіжного сленгу на 5 категорій, які згрупував у 2 великі групи – фразеологічні одиниці та фразеологічні словотворчі зразки, а також виділив два

продуктивних типи колокації: сполучення іменник + прикметник як з не значним, так і високим ступенем вираження оцінки, до другого типу вчений відносив сполучення іменник + дієслово, де один з компонентів сполучення підлягав метафоричному переосмисленню [5, с. 270]. За допомогою квантитативного лексикографічного аналізу вчений провів розподіл між кодифікованими фразеолексемами та новоутвореними, що дало підставу зробити висновки стосовно специфіки молодіжного сленгу – як квантитативного (частотність вживання певної фразеолексеми), так і квалітативного (сама форма фразеологізму) аспекту. В якості продуктивних способів фразеологічної креативності та варіативності розглядаються: запозичений іноземний вислів, лексична субституція, редуція компонентного складу та морфологічна модифікація складників [5, с. 271].

Н.В. Семенова також доводить, що фразеологія молодіжного сленгу виявляє «специфічні, відмінні

від загальнонаціональної фразеології особливості: ще більшу експресивність (особливо пейоративну), формальну експліцитність, семантичну винахідливість, людичну орієнтацію, що карнавалізується, внутрішню нелогічність, суперечливість, одночасну стійкість (як будь-який фразеологізм) та нестійкість (як будь-яка одиниця молодіжного сленгу), широке поширення сталих фраз, фразеорефлексів, домінування не основних класів фразеологізмів – ідіом, фразеологічних сполучень і паремій, а периферійних форм – штампів, кліше, крилатих висловів, обігравання в образній перифрастичній формі деталей матеріально-тілесного низу, зміст образно переосмисленої, «непрозорої» для аутсайдерів інформації, своєрідне відображення молодіжної картини світу» [3, с. 5–6]. Свої висновки дослідниця робить на основі дослідження молодіжних фразеологізмів в прагматико-дискусійному та гендерному аспектах.

С.В. Копаєва робить спробу класифікувати фразеологічні одиниці німецькомовного молодіжного сленгу, виділяючи при цьому ідіоми 73%, сталі речення – 22%, сталі порівняння – 4% та сталі пари – 1%, ведучи мову про відносну стійкість молодіжних фразеологізмів [3, с. 8].

Отже, фразеологізми молодіжного сленгу, як і лексичні одиниці – це найбільш відкрита до змін і перетворень складова мови, тому питання фразеологічної номінації саме в молодіжному слензі представляє досить цікавий об'єкт дослідження. Саме тому, на кожному етапі свого розвитку молодіжний сленг потребує нових досліджень.

Мета статті. полягає в з'ясуванні продуктивних моделей утворення та вживання фразеологізмів в німецькомовному молодіжному слензі на сучасному етапі.

Матеріалом дослідження слугували 50 фразеологізмів, обраних методом суцільної вибірки зі словників німецькомовного молодіжного сленгу

Виклад основного матеріалу. Фразеологізми відіграють важливу роль в збагаченні словникового складу молодіжного сленгу. Розглядаючи фразеологізми у мові молодого покоління, ми можемо зустріти, як такі, що зберегли своє споконвічне значення, так і «нові», що відображають реалії сьогодення. Отже, мовленні молодого покоління ми можемо виявити фразеологізми, що не змінили свого значення, що змінили значення в зв'язку з неправильним розумінням, і зовсім нові фразеологізми.

Використання фразеології в мовленні має різні цілі. Молоді люди вживають фразеологізми, щоб привернути увагу, бути дотепним, надати образності зображенню, експресивності мові, виразити емоції і т.д.

За метою вживання можна виділити наступні групи фразеологізмів: ввічливі фрази (вітання, розмовні висловлювання) *“Na, Du?”* – *“Привіт, як справи?”*; коментарі (вираження сумніву, відмови, критики, подиву, згоди): *“Mach mal nicht so einen auf dicke Nase!”* – *“Не хвалуся!”*; образливі вислови: *“Der hat doch nicht alle Tassen im Schrank!”* – *“Він несповна розуму!”*

Молодь, яка завжди прагне відокремити свою мову від мови старшого покоління, стає більш винахідливою. Це призводить до прискореного процесу словотворення. З'являються нові фразеологізми.

У нашому дослідженні під фразеологізмами ми розуміємо сталі словосполучення, що характеризуються відповідними ознаками, як лексикалізація та відтворюваність, ідіоматичність та стабільність. Це значить, що фразеологізми не створюються в процесі мовлення, а використовуються як комп-

лексні лексичні одиниці. Значення фразеологічного звороту не дорівнює сумі значень його компонентів [7, с. 31]. Значення фразеологічної одиниці є переносним, метафоричним, переосмисленим, а в синхронному плані, як правило, невмотивованим. За ступенем ідіоматичності в німецькому мовознавстві виділяють ідіоматичні (ідіоми), частково ідіоматичні та не ідіоматичні фразеологізми.

Компоненти фразеологізму тісно пов'язані один з одним, і, як правило, їх не можна замінити синонімічними словами, такі одиниці не можна розкласти на окремі слова, однак Г. Бургер, А. Бухофер та А. Сіалм погоджуються, що варіативність фразеологічних лексем є допустимою (хоча не завжди), якщо не втрачається фразеологічне значення [6, с. 67].

Проблема класифікації фразеологічних одиниць завжди перебувала в центрі уваги фразеологів. У лінгвістиці використовують різноманітні схеми поділу фразеологічних одиниць, залежно від того, які класифікаційні критерії лежать в основі їх класифікації: семантичний, синтаксичний чи прагматичний.

Так, у фразеологічних дослідженнях довгий час займала панівне становище класифікація В. Виноградова і застосовувалася вона найчастіше без будь-яких змін до вивчення фразеологічних одиниць не лише російської мови, але й інших мов. Іноді робилися спроби її удосконалення [1].

Я. Баран та М. Зимомря у своїй праці «Теоретичні основи фразеології» звертають увагу на те, що ніхто із дослідників (першою це зробила Н.Амосова) не звернув уваги на відсутність у побудові класифікації В. Виноградова єдиного принципу. Вчений не називає критеріїв, за допомогою яких можна було б провести розмежування одиниць. Не вдається вивести ці критерії також з трактування ілюстративного матеріалу, настільки суперечливі приклади [2].

Отже, можна зробити висновок, що класифікація фразеологізмів на фразеологічні зрощення, єдності та сполучення у В. Виноградова побудована виключно на суб'єктивних міркуваннях [2].

Загалом, в німецькій фразеології виділяють ідіоми, парні сполучення (складаються з двох слів, що належать до тієї самої частини мови і пов'язані сполучником), компаративні фразеологізми, відтворювані стійкі фрази, в яких дієслово вжито не в інфінітиві, а в одній зі змінних форм дієслова, прислів'я (не вважаються справжніми фразеологізмами) та крилаті вислови.

В нашій роботі ми беремо за основу морфо-синтаксичну класифікацію В. Фляйшера [8, с. 139–152], щоб зрозуміти характер утворення фразеологізмів, що вживаються в німецькомовному молодіжному слензі.

Фразоутворення привертало і продовжує привертати увагу мовознавців загалом і фразеологів – зокрема. Проблема ця багатогранна. Багато чого ще залишається нез'ясованим. Центральне місце у ній займає вивчення способів і процесів фразоутворення. Утворення фразеологізму є не одноразовим актом, а тривалим процесом. Щоб даний зворот набув статусу фразеологізму, він мусить пройти певну стадію формування [2].

Я. Баран та М. Зимомря зазначають, що важко погодитися з такою думкою, що в фразеології діють системні фразоутворюючі закономірності. Вони вважають, що фразоутворення характеризується радше спорадичністю, ніж імперативністю, а тому слово «закономірність» стосовно фразоутворення треба вживати щонайменше з модальним відтінком [2].

Нами було проведено невелике дослідження стосовно структури фразеологізмів на прикладі 50 фразеологічних одиниць. Ми спробували їх класифікувати, щоб краще зрозуміти структуру, та встановити певні закономірності утворення фразеологізмів. Матеріал дослідження склала суцільна вибірка з п'яти словників мови молоді Німеччини, Австрії та Швейцарії [9; 10; 11; 12; 13].

Серед фразеологізмів ми виділили ряд найбільш вживаних структурних моделей. Аналіз фактичного матеріалу свідчить, що найбільш численним класом фразеологічних одиниць виявилися моделі зі структурою словосполучення «іменник + дієслово»: *Knast haben, Filme schieben*. Із 50 фразеологізмів – 25 мали таку конструкцію.

Наступним зафіксованим типом є фразеологізми, які представлені структурним типом «прикметник + іменник»: *schnelle Welle; behaarte Bifi*.

В комунікації німецькомовної молоді також зустрічається фразеологічна конструкція «іменник + прийменник з іменником + дієслово»: *in die Fliesenabteilung gehen; in der Zone sein*.

Помірна частотність притаманна моделі «прикметник + іменник + дієслово»: *den Lappen voll machen; scherzlinde Wirkung haben*.

До найменшої групи ми відносимо фразеологізми, що мають конструкцію «прикметник/прислівник + прикметник/прислівник»: *emotional flexibel; hoch schnapposiv*. Лише 2 з 50 фразеологізмів утворені за такою моделлю.

Також хочеться звернути увагу на форму фразеологізмів. Майже всі знайдені фразеологічні одиниці склалися лише з двох компонентів, що говорить про мовну економію молоді.

Щодо тематичної спрямованості вживаних стійких сполучень, потрібно зазначити, що так само, як більшість лексичних сленгових одиниць, так і фразеологічні одиниці німецькомовного сленгу актуалізують здебільшого негативну оцінку осіб та процесів і дій:

einen IQ auf Zimmertemperatur haben – ‘бути дуже дурним’;

Sternenhimmel angucken, runde Füße haben – ‘не перебувати під сильним впливом алкогольних напоїв’;

geistiger Kleingärtner – ‘дурень’;

sich einen grünen Pulli anziehen – ‘палити’;

sich mit den Hammern schminken – ‘мати жахливий вигляд’.

Однак, не тільки негативна оцінка є основою висловлювань, що вживаються німецькою молоддю, іноді оцінка може бути позитивною, проте виражена в специфічній, характерній для молодих людей спосіб:

geht ab wie Schnitzel – ‘дуже швидко’;

Afrika machen – ‘змикати опалення’;

Schnechen wecken – ‘знайомитися з дівчатами’;

Banane machen – ‘поспішати’;

dicke Eier haben – ‘бути відважним’.

Висновки і пропозиції. Отже, як свідчить проведене дослідження, найпоширенішою групою фразеологізмів за морфологічно-синтаксичною класифікацією є дієслівні фразеологізми а також субстантивні фразеологічні одиниці. Щодо тематичного розшарування фразеологізмів, то потрібно відзначити, що переважна більшість з них вживається на позначення негативної оцінки молодих осіб та їх дій. Перспективу подальших розвідок вбачаємо в дослідженні специфіки перекладу таких фразеологізмів українською мовою.

Список літератури:

1. Баран Я.А., Зимомря М.І., Білоус О.М., Зимомря І.М. Фразеологія: знакові величини. Вінниця, 2008. 256 с.
2. Баран Я.А., Зимомря М.І. Теоретичні основи фразеології. Ужгород, 1999. 175 с.
3. Копаяева С.В. Фразеологизмы в языке немецкой молодежи : автореф. дис. ... канд. филол. наук : 10.02.04. Пятигорск, 2005. 18 с.
4. Семенова Н.В. Фразеология молодежного сленга (на материале немецкого языка) : автореф. дис. ... канд. филол. наук : 10.02.04. Владимир, 2006. 18 с.
5. Androutsopoulos J. Deutsche Jugendsprache: Untersuchungen zu ihren Strukturen und Funktionen. Frankfurt a.M, Berlin, Bern, New York, Paris, Wien : Lang, 1998. 684 s.
6. Burger H., Buhofer A., Sialm A. Handbuch der Phraseologie. Berlin, New York: de Gruyter, 1982. 433 s.
7. Burger H. Phraseologie: Eine Einführung am Beispiel des Deutschen. 3. Aufl., Berlin: Erich Schmidt, 2007. 240 s.
8. Fleischer W. Phraseologie der deutschen Gegenwartssprache. 2. Aufl., Tübingen: Max Niemeyer, 1997. 299 s.
9. Wörterbuch der Jugendsprache. Stuttgart: PONS, 2010. 141 s.
10. Jugendsprache unplugged 2011: Deutsch – Englisch – Spanisch – Französisch: Langenscheidt KG, 2011. 168 s.
11. PONS Wörterbuch der Jugendsprache 2012. Stuttgart, Klett, 2012. 144 s.
12. PONS Wörterbuch der Jugendsprache 2015. Stuttgart, Klett, 2014. 143 s.
13. PONS Wörterbuch der Jugendsprache 2015. Stuttgart, Klett, 2014. 143 s.

References:

1. Baran, Ya.A., Zymomria, M.I., Bilous, O.M., & Zymomria, I.M. (2008). Frazеологія: znakovi velychyny. Vinnytsia,
2. Baran, Ya.A., & Zymomria, M.I. (1999). Teoretychni osnovy frazeologii. Uzhhorod.
3. Kopyayeva, S.V. (2005). Frazеологізми в языке немetskoy molodezhi: avtoref. dis. ... kand. filol. nauk: 10.02.04. Pyatigorsk.
4. Semenova, N.V. (2006). Frazеологія molodezhnogo slenga (na materiale nemetskogo yazyka): avtoref. dis. ... kand. filol. nauk: 10.02.04. Vladimir.
5. Androutsopoulos, J. (1998). Deutsche Jugendsprache: Untersuchungen zu ihren Strukturen und Funktionen [German youth language: Investigations into their structures and functions]. Frankfurt a.M, Berlin, Bern, New York, Paris, Wien: Lang.
6. Burger, H., Buhofer, A., & Sialm, A. (1982). Handbuch der Phraseologie [Handbook of Phraseology]. Berlin, New York: de Gruyter.
7. Burger, H. (2007). Phraseologie: Eine Einführung am Beispiel des Deutschen [Phraseology: An introduction using the example of German]. 3. Aufl., Berlin: Erich Schmid.
8. Fleischer, W. (1997). Phraseologie der deutschen Gegenwartssprache [Phraseology of contemporary German]. 2. Aufl., Tübingen: Max Niemeyer.
9. Wörterbuch der Jugendsprache. Stuttgart: PONS, 2010.
10. Jugendsprache unplugged 2011: Deutsch – Englisch – Spanisch – Französisch: Langenscheidt KG, 2011.
11. PONS Wörterbuch der Jugendsprache 2012. Stuttgart, Klett, 2012.
12. PONS Wörterbuch der Jugendsprache 2015. Stuttgart, Klett, 2014.
13. PONS Wörterbuch der Jugendsprache 2015. Stuttgart, Klett, 2014.